

Slovenska Gospodinja

Izhaja vsako 1. soboto v mesecu kot priloga „Naš. Listu“ in velja posebej prejemana na leto 3 K.

Leto III. V Ljubljani, 6. malega srpana 1907. Št. 7.

Uredništvo „Slovenske Gospodinje“ je v Ljubljani, Mestni trg števil. 17.

Slovanske žene, zedinimo se!

Nekaj misli o organizaciji gibanja slovanskega ženstva.
(Na večeru slovanskih žen v »Ženskem klubu češkem«
v Prahi dne 30. julija govorila gđna. F. Plamínková.)

dneh vsesokolskega zleta mi je dovoljeno izpregovoriti Vam, drage slovanske sestre! Pozdravljam ta trenutek, kajti že s svojim prihodom na vsesokolski zlet ste dokazale, da ste žene vročega, slovansko čutečega srca, ki bije in žije za silo, rast in čast Slovanstva. Žene ste, ki imajo smisel za zdrav razvoj in ki zato tudi hočete po svojih močeh pospešiti in prispevati, da dosežemo svoj cilj. Izven tega vem, da so mnoge izmed vas kot Sokolice izvršile zdravo in izborno šolo sokolsko, kjer so si okrepčale ne samo telo, ampak tudi duha, ko so spoznale duha discipline, samozatajevanja in bratstva, — in da imate zato smisel za nesebično delo za skupni blagor.

Veseli me torej, da morem izpregovoriti vam o društvenem delu čeških žen, o češkem ženskem gibanju, ker upam, da dobé moje besede v vas svoj odmev. Po mojem mnenju ima organizacija sokolstva in organizacija naprednega ženskega gibanja mnogo skupnega.

»Niti gmotni dobiček, niti prazna slava«, je napisalo Sokolstvo na svoj ščit. Isto geslo nosi tudi organizacija naprednih ženskih društev. Podlaga sokolskih društev je ravnopravnost, enakost vseh, najširši demokratizem. Gospod in delavec, inteligent in preprost mož, — vsi so bratje. In ta enakost, to povdarjam posebno — je prvi predpogoj organizaciji naprednega ženskega gibanja. Ne kaj je kdo v družabnem življenju, ampak njegova notranja vrednost, osebna sila, zmožnost napredka, neprestano z delom spojeno hrepenenje po razvoju — to so odločilni momenti pri ocenjevanju človeka. Najbolj čislam ona društva, ki so bila zmožna v sebi združiti najširše vrste žen, kajti tam gre za stvar in ne za osebe. Taka so na pr. ženska sokolska društva. »Sokol« raste v tem, da se udeležuje vaj v društvu. S tem poveča svojo ne samo telesno, ampak tudi duševno silo, izpopolnjuje se navno, kajti to ga odvrča od slabe družbe

in od nizkih cest življenja. Podobno vpliva tudi ženska organizacija. Žena stopa tam vsaj za nekaj časa iz svojega ozkega delokroga v družini in dobiva širši razgled ter večje obzorje; polnijo jo plemenitejši misli, ki uničujejo obrekovanje, prazno besedičenje in malenkostne prepire. Uči se discipline, ki je ženam tako nedostaja — nauči se premagovati sebe, biti točna, sveža, vztrajna itd.

Vse te lastnosti prinaša ženska nazaj v družino, sami sebi na korist. Ker pa narod raste in pada z vrednostjo posameznikov in posebno z vrednostjo družin, — zato je disciplinirana in plemenita žena blagoslov naroda. Zaradi tega vzgojevalnega vpliva cenimo ženska društva, kajti vsa so koristna, ako imajo v sebi plemenitega duha in vodilno misel, ki je vredna dela. Kar je otroku šola, to je odraslemu dobro društvo. Moj namen je pred vsem izpregovoriti o društvih, ki je njih cilj: rešitev ženskega vprašanja. Tako društvo v prvi vrsti je »Ženský klub český«, ki smo v njem danes dobrodošli gostje.

Najprej hočem izraziti, kaj je žensko vprašanje. Gotovo je vsem jasno, da so bile žene od nekdaj in dolgo nekaj pasiven element, da so se akomodirale svoji okolici, svojemu poklicu, okolnostim in razmeram, ki so jih ustvarjali možje. Žena je bila spoštovana kot mati, kot pomočnica moževa, toda za svojo osebo ni bila po večini ali vsaj ni smela biti nič. Odkazano jej je bilo le eno polje dela: družina. In mnogim se zdi še danes, da k rednemu izpolnjevanju materinskih in zakonskih dolžnosti zadostuje ženi nekoliko gospodinske umetnosti in morda — malo sentimentalne ljubezni. Da more biti žena nekaj svojemu možu in svojim otrokom šele tedaj, kadar je sama v sebi značaj, zavedna, v svesti si svojega cilja, k temu nazoru prihajajo zelo počasi žene same v celoti in kaj šele javno mnenje.

Ne bom vam slikala — vsem znanih izprememb v gospodarskih razmerah, ki so pognale ženo na cesto za zaslužkom, niti neprilik, ki so jo tam čakale. Reči morem samo: Tam se je žena prepričala o svojih zmožnostih, enako vrednih z zmožnostmi moža, toda tam se je tudi prepričala, da ni enako

cenjena kakor mož, da se jo celo mnogokrat ne priznava za človeka, ki ima razum, čut in voljo. To, kar je videla pogosto v privatnem in družinskem življenju: poniževanje žene, to se je pokazalo ne kot slaba izjema, ampak tudi kot javna praksa, nazor družbe. In takrat se je v svesti si svoje človeške dostojnosti uprla temu poniževanju. Začela je opazovati samo sebe, začela je polniti vrzeli svojega bōrega znanja in začela se je bojevati za svoja človeška prava. Hotela je enako pravico do šole in do dela, da se ji da enako ceno in pravno in npravno enakost z možem. Žensko vprašanje je nastalo iz poniževanja žene in bo rešeno, ko bo žena vstala in bo pripoznana v polnem obsegu kot človek. To je cilj ženskega gibanja. V prvih začetkih in celó do nedavna so na to gibanje gledale nezaupno tudi žene same. Toda danes je gotovo in jasno: Ogromen mrtev kapital naroda je zakopan v rokah in glavah žen. Treba je, da se te vzdramijo, da se jim da svoboda razvoja, privedi jih je treba na isto stopinjo družabne vrednosti, kakor jo ima moški, da se bo mogel ves narod zdravo in sorazmerno razvijati. Kaka ovira vsakega napredka so ravno neizobražene, neplemenite, nazadnjaške ženske! Kake vzgojiteljice so to svojih otrok, ki so nade naroda?!

Zato smatra žensko gibanje izobrazbo žen prvim predpogojem, prvim sredstvom, da doseže svoj cilj, in ravno izobrazbi posvečuje največ sile. Tako je to bilo in je še danes pri nas na Češkem.

Samopomoč je pri nas mnogo storila. Prvoborniteljici ženskega gibanja, Eliška Krasnohorska in Karolina Svetla, obe slavni naši pesnici, sta v sedemdesetih letih ustanovili »Ženský výrobní spolek«, ki je do danes vzgojil čez 20.000 deklic v trgovskem in obrtnem smislu. V devetdesetih letih je zopet Eliška Krasnohorska na čelu društva »Minerva« odprla dekliški gimnazij, ki je bil prvi v Avstriji sploh. V letu 1897—1900 so pripomogle napredne ženske organizacije študentkam vstop na univerzo. Od tedaj imamo akademično izobražene žene: zdravnice, profesorice, ki so neovrgljivo dokazale, da je žena zmožna tudi najvišjih študij, — samo da se ji da prilika posvetiti se jim.

Poleg tega vzgaja društvo »Domačnost« dobre gospodinje-kuharice, »Zaštita« pa nudi dobro gospodinjstvo izobrazbo itd. A še nismo izvršile vsega, kar moramo izvršiti: prisiliti moramo javne faktorje, da bi v šolskem oziru napram ženskemu naraščanju vršili istotako svojo dolžnost kakor jo vrše napram moškemu. In to je namen ženskih organizacij. Za izobrazbo žen, ki že delujejo v javnosti, skrbje posvetna društva. Cela vrsta jih je. Prvi je bil ameriški klub dam, ki ga je ustanovil mož blagega spomina V. Naprstek pred 45 leti. Pozneje je nastal — da imenujem le glavne. — »Ustřední spolek českých žen«, ki že nad 10 let deluje na tem polju. Potem je naš »Ženský

klub«, ki deluje po programu, sestavno in sicer v oddelkih samostojno delujočih žen brez razlike stanu in vrst. V njem so združena tudi druga ženska društva.

Naša izobraževalna sredstva so: Predavanja, ki obravnavajo vprašanja, tikajoča se posebno žen, in sicer v celih ciklih, vedno nekoliko predavanj o istem predmetu, da se pojasni od vseh strani. Vprašanja, ki so za žene na dnevnem redu, so predmet debatnih večerov, ki se vrše skupaj z društvenimi sejami in imajo namen, da bi bil med članicami veden stik, da bi vsaka izrazila svoje misli, da bi se kritično premotri vsako stališče in da bi se sploh delalo skupaj z odborom.

Kot važno vzgojevalno sredstvo so se letos pokazali javni politični shodi, ki smo ž njimi ob času volilne reforme vzbudile živo zanimanje za politične pravice žen.

Mesečni zabavni večeri bude smisel in hrepenjenje po plemeniti zabavi in goje nežno formo družabnih stikov. K temu še izleti na historično znamenite kraje, obiski umetniških razstav itd. Velikega pomena za našo izobrazbo je obsežna knjižnica in čitalnica, ki nudi, v kolikor naša sredstva dopuščajo, poleg važnih časopisov splošnega pomena posebno tudi ženske časopise, ki jih danes izhaja na Češkem mnogo. Naše najnovejše podjetje je knjižnica ženskega gibanja. V tej zbiramo spise, ki so potrebni za študiranje ženskega vprašanja. Važna stvar pri tem je pisarna, kjer dobe žene vedno potrebnih nasvetov o rečeh, ki jih zanimajo. Pisarna je v korešpondenci z združenimi društvi.

Ena iz naših najljubših, — v pravem smislu besede — skrbi je skrb za združevanje deklic, ki so šoli odrastle. Posebno je tega treba deklicam nižjih slojev, kjer družina morda sama nima smisla ali časa, da bi vzgajala hčerko. V tej dobi med šolo in življenjem so deklice najdovzетnejše: hrepene po pouku in po zabavi in najlažje zaidejo v družbo, ki lahko za vselej zastupi njih mlado dušo. Za te deklice prirejamo ob nedeljah »Besede« pod vodstvom učiteljic.

Celo to vzgojevalno delo Ženskega kluba ima le en temeljni namen: vzbuditi v ženi hrepenjenje po plemenitosti, po izobrazbi, naučiti jo videti, misliti, zdravo čutiti in hoteti. Nič več. Dati impulz, dati podlago, ki bo na nji žena sama mogla iti naprej k svojemu prirojenemu poklicu. Torej: pripeljati ženo h kritiki same sebe, k samovzgoji. Nikogar ne moremo od zunaj predelati. Človek sam doseže višjo stopinjo duševne in npravne vrednosti, ako je bil na to pot pripeljan.

Delamo torej za izobrazbo žen! Toda za rešitev ženskega vprašanja je treba več: urediti socialne razmere tako, da bo žena rešena iz svoje dosedanje brezpravnosti: Žena-mati bodi pred zakonom enakopravna z očetom, delavka z delavcem, državljanka z državljanom.

Tega dela pa ne more izvršiti posameznik. Res je, da nekatere žene uživajo pri nekaterih ljudeh velik rešpekt. Toda nam gre za celoto, za vsako ženo vsake vrste, gre nam za izpremembo zakona — in k temu je potrebna velika organizacija. Ne morem vam slikati uspehov, ki bi jih imele.

Ženske v tujini so že davno razumele važnost organizacije. Sestre Američanke dajejo nam najlepši zgled v razsežnih ženskih organizacijah v Ameriki in v njihovih uspehih. Na poziv Američank se je ustanovila »Svetovna ženska zveza«, ki šteje na milijon žen in je dala ženskemu gibanju Američank velikanski pomen. Tudi v drugih deželah so žene organizirane. Nemke v Avstriji so razumele moč in sile organizacije. Ustanovile so »Bund der österreichischen Frauenvereine«, ki je del svetovne unije s svojim središčem na Dunaju — in ta ženska zveza reprezentuje delo ženskih društev vse Avstrije, torej molčé tudi nas, slovanskih žen.

Tujina o nas ne ve ničesar, ne pozna dela slovanskih žen, ne ve, da sploh kaj delamo, da imamo društva. Prepričala sem se o tem sama osebno. Ko se je lani v Pragi mudila predsednica svetovne unije za volilno reformo žen, Mis C. Chapman Catt, je predavala v nemških krogih. Prosila sem jo za razgovor — in niti vedela ni, da so Nemke le neznatna manjšina v Pragi, ni vedela, ali je sploh tu še kdo drugi. Od te dobe sva ostali v stikih in piše mi: »Bil je prav nesrečen slučaj, da nismo pri svojem bivanju v Pragi spoznale čeških žen. Nismo vedele o njih.«

Nemško društvo torej reprezentuje žensko delo, dasi je v Cislitvaniji 9 milijonov Nemcev in 14 milijonov Slovanov. Med tem, ko se možje v parlamentu trudijo z vsemi silami, uničiti nezdravo nemško nadvlado, med tem, ko se možje boré, da dajo Cislitvaniji pravi izraz — mešano ozemlje s slovansko večino — me, žene slovanske, ne prispevamo ničesar k tej emancipaciji. Torej, združimo se žene slovanske! Naša narodna dolžnost, naš narodni ponos nam ukazuje, da v zvezi velikih ženskih svetovnih organizacij nastopimo kot mogočna slovanska vrsta, da podpremo delo svojih mož, ki se bojuje za uveljavljenje pravic slovanskega življa v Avstriji. In še bližje je naš skupni cilj: naše zahteve napram avstrijskemu zakonodajstvu so skupne, so iste in prepričana sem, da bi velika vseslovanska ženska organizacija v tem oziru dosegla velikanskih uspehov. Začele smo že pred enim letom z bojem za volilno pravico in naš začetek se je dobro izkazal. Tudi v narodnogospodarskem oziru bi naša unija mnogo pomenila. Koliko slovanskih žen potuje vsako leto po slovanskih deželah in koliko njih ostane v slovanski gostilni, kupi v slovanski trgovini itd.? Kdo ima dobiček od takega popotovanja? Naši neprijatelji. Vse drugače pa bi bilo, ko bi bile v vsakem večjem mestu organizacije ženske, vsem znane, ki bi dajale

popotnicam informacije. Kaka moralna podpora bi bil tak neprestani stik med nami za nas vse! In potem bi se zdaj in zdaj sešle me slovanske žene, kakor so se danes Sokoli naleteli na zlet, da bi pokazale svojo vrednost, svoje število, svojo probujeno silo, da bi širile čast slovanskega imena. Torej, katera od vas, sestre, ima smisel za organizacijo, katera ima veselje do dela, naj pristopi! Priglasite se za informacije! Ako poznate doma delavne žene, povejte jim o naših namelih, dajte nam njihove naslove!

Pri tem delujte vsaka v svojem krogu dalje. Le pri skupnih podjetjih, pri skupnem signalu bi ostale slovanske žene kakor ena duša na čast in hvalo Slovanstva k prospehu svojih lastnih ciljev!

Tri dni, štiri noči.

Tri dni, štiri noči	Tri dni, štiri noči
moja je mila jokála,	zvezdice niso sijale,
tri dni, štiri noči	tri dni, štiri noči
je za menoj žalovala.	z ljubico so žalovale.

Tri dni, štiri noči —
in zopet pridem nazaj,
tri dni, štiri noči —
in vrnem zgubljeni jej raj.

Bojan.

Vsakdanje pospravljanje.

Da boš imela svoje stanovanje čisto in snažno, ne smeš zanemarjati reda ter puščati stvari, da bi ležale dolgo na tujem kraju, nego moraš pospravljati vsak dan sproti. Sicer nastane v hiši cela anarhija in tolik nered, da ga izlepa ne odpraviš.

Da pa boš hitrejša gotova s pospravljanjem, odnesi že zvečer vse, kar nima prostora v sobi, uredi pohištvo, pospravi igrače, obleko, posodo, pobriši mize, če so na njih smeti, pripni zastore kvišku i. t. d. Vse boljše pohištvo, zlasti zofo, mehke stole ter razne male okraske pa pokrij tudi že zvečer s prti, ki jih imej navlašč za to. Tako si prihraniš za prihodnje jutro mnogo zamudnega posla ter ohraniš svoje pohištvo dalje časa lepo.

Preden začneš pospravljati po sobah, ne odpiraj samo polovice okna, nego jih odpri vsa na stežaj. Postavi par stolov k oknom in položi nanje vso posteljnino, t. j. žimnice, pernice, blazine in rjuhe. Če ni nikogar v sobi, odpri še vrata, da nastane za kratko dobo preprih, ki popolnoma prenovi zrak. Da se ne prehladiš, pojdi med tem pospravljat sosedno sobo.

Poberi najprej vse male preproge s tal, če nisi storila tega že zvečer, strkaj jih kje zunaj in jih lahko izkrtači. Stole povezni varno na mize, ki jih pokrij prej s slabim prtom, da jih ne opraskaš.

Ako se kurijo v sobi peči, poberi ves pepel iz njih.

Iz umivalnika in druge posode izlij umazano vodo, pomij vse z vročo vodo, v kateri je raztopljena soda, ter izbriši posodo s suho cunjo. Z vodo napolnjene vrče in prazne umivalnike nesi v sobo šele tedaj, ko si že vse pomela, pospravila in si umivalno mizico dobro obrisala. Če prineseš posodo v sobo pred pometanjem, se ti vse iznova opravi. ... Ako je taka umivalna mizica ali omarica zaprta, jo moraš puščati večkrat dalje časa odprto, da ne postane vlažna.

Pri pometanju bodi prav posebno natančna. Seveda moraš prej pobrati gumbe, igle, peresa ..., ki morda leže po tleh. Zlasti mnogo služkinj ima to slabo navado, da pometajo le po sredi sobe; pod omarami, po kotih, pod posteljami pa ostane ves prah ter se nabirajo celi kupi. V tem prahu se zaredi potem razen mrčes.

Zato pa ne zadošča, da imaš za pometanje le eno vrsto metel, nego je treba tudi še majhne priročne metlice, s katero izmeteš izlahka tudi iz najmanjših koticov ter izza nog raznih omar, miz in družega pohištva najmanjši, najdrobnejši prah in smetje.

Bela tla pometaj z navadno metlo, ki jo večkrat izpiraj, da pobere tako ves prah. Seveda ne sme biti metla preveč mokra, zato jo vsakokrat poprej dobro otreši. Ponekod potresajo po belih tleh tudi mokro žaganje, ki res obeli tla; toda temeljito pomesti ga je težko, vedno ga ostane nekaj v špranjah med deskami. Najboljše je pač, da pometaj tla z dobro in večkrat izprano sirkovo metlo, ter jih potem izbrišeš še z mokro, dobro ožeto cunjo, ki jo ovij okoli starega, nerabnega omela. Seveda moraš imeti pri rokah pol škafa čiste vode, v kateri večkrat izperi cunjo. Če imaš nekaj časa okna in vrata odprta, se ti ta vlaga kmalu posuši, tla boš imela pa jako čista. Vsakih 14 dni pa pomij tla z gorko vodo, s krtačo in milom.

Povoščena ali parketna tla pometaj z mehkim omelom ter jih potem izbriši s suho sukneno krpo, katero moraš večkrat iztrepati. Če so tla kje pomazana od čevljev ali česa družega, moraš blato vsak dan sproti odrgniti s krtačo, ako ne zadošča cunja. Vsaj vsak teden enkrat pa treba zlikati tla vseh sob s krtačo, da se lepo svetijo.

Ko se je posteljnina prezračila, postelji postelje, kar storiš boljše pred pometanjem. Žimnico obrni vsak dan. Če obstoji iz treh delov, ravnaj tako, da se ti trije deli menjavajo in ni vedno isti na sredi. Če je v postelji slamnica, treba koruznico dobro z rokami zrahljati, pri čemer porini največ slame k sredi, kjer se rada naredi jama. Spodnjo rjuho pogrni tako na postelj, da pride s črkami zaznamovana stran vedno h glavi, potem zatlači rjuho dobro za žimnico. Tudi zgornja rjuha mora imeti monogram (črke) pri glavi.

Za brisanje prahu po pohištvu vzemi mehko cunjo, ki jo tudi večkrat iztrepaj. Iztrepati pa ne smeš na ulico, da ne mečeš prahu na mimo hodeče ljudi. Pri rokah moraš imeti tudi mehak čopič, ali vsaj zajčjo tačico, ker s cunjo ne dosežeš vsega. Vse, kar stoji po mizah, omarah in policah, vzdigni, obriši od vseh strani dotično stvar in tudi mesto, kjer je ležala ter jo položi zopet nazaj. Ničesar pa ne smeš prerivati semintja, ker s tem razpraskaš pohištvo in odrgneš svetlo in gladko ploščo.

Pazi pa, da pri brisanju ničesar ne prezreš. Zato pojdi po vrsti. Stole, peči, okvirje vrat, oken in slik ... vse treba dobro in vsak dan obrisati.

Volnene ali baržunaste stvari izkrtači včasih. Zastore strepaj vsak teden skozi okno ter jih tudi izkrtači, kolikor je to mogoče.

Okna obriši s čisto suho gobo ali s cunjo.

Na pisalne mize in police položi natančno vse nazaj, kakor je ležalo prej. Niti najmanjšega listka ne smeš premakniti kam drugam ali pa sežgati, če ne veš, ali ni resnično neraben. Marsikaterikrat je zavrgla žena ali služkinja dragocene dokumente, pobotnice, važna pisma i. dr., ker je bila prenapla ali površna. Sploh položi na liste in papirje kako težko stvar, preden odpreš okna, da ti ne odnese veter česa, kar bi bilo nepovračljive škode. — Nerabnih pisem pa ne meči v smeti, nego jih sežgi v peči ali štedilniku. S tem onemogočiš, da bi tujci čitali tvoje tajnosti in osebne zadeve.

Seveda se razume samo ob sebi, da ne zadoštuje vselej enkratno pospravljanje in brisanje. Kakor hitro kdo kaj nasmeti, navleče ali pomaže, treba takoj napraviti zopet red. Če delaš to preko dneva sproti, te zamudi prav malo in imaš vedno čedno stanovanje. Navajati pa moraš vso družino, da ti ne razvlačuje po nepotrebnem ter pospravlja vsakdo vse za seboj. Sicer imaš lahko samo s pospravljanjem opravka ves dan.

Ivanka Smrekarjeva.

Solnca čakam . . .

Moje življenje je sivi somrak,
mislim, da mrak je jutranji,
ni mi še solnce žarko izšlo,
ždi mi še duša v sanji.

Žarek je mnogi mi dušo ogrel,
te je pač zora rodila,
luči vesoljne znanilec je bil,
ki mi bo v žitju svetila.

Kadar sanjarim, trudna sloneč,
kaj mi bodočnost prinese,
spomnim se mahom, da venem ko cvet,
smrtna me slutnja pretrese.

Morda večerni je sivi somrak,
solnce zašlo je pred mano . . .
Žarek je v dušo že zadnji mi pal,
čakam noči le udano . . .

Marica Bučar.

Aiša.

Spisal Josip Premk.

Ko sem potoval po kršni Istri in Dalmaciji, mi je bila edina želja, da skoro zazrem hribovje skalovite Črne gore, da se skoro sestanem s hrabrimi Črnogorci, ki so mi bili že izza otroških let vzori domoljubja in svobode. Srce mi je torej zaplulo veselja, ko sem došel v Trebinje ves prašen in znojen in sem zazrl tam v megleni dalji beloglave, črnogorske snežnike.

Dolga je že bila pot, ki sem jo prekorakal od bele Ljubljane skozi Hrvaško, Istro in Dalmacijo — tja v globoko Hercegovino, — mnogo težav sem moral prenesti, a kar mi je bilo največje hudo: bil sem sam — brez vsakega sopotnika. Toda želja in trdni sklep, da moram prepotovati vsaj kos divje Albanije, me je gnal dalje, vedno dalje, dokler nisem došel v Črno Goro.

Pust, meglen dan je zeval nad zaspanimi gozdovi, ko sem korakal po blatni cesti, da sem se vdiral v blato do gležnjev. Solnce se je pomaknilo že čez poldne in skoraj me je imela dohiteti noč v tej divji krajini, preden dospem v Dulcin. K sreči sem vendar zagledal nedaleč od ceste razcapanega pastirja, ki je gonil dva konja. Ko sem mu pokazal svitlo krono, je bil takoj voljan izročiti mi mlajšega, sam pa je sel na družega. Dasi sem prebridko občutil trdo konjsko hrbitišče, sva vendar podila precej brzo in dospela po triurni ježi v Dulcin — zadnje črnogorsko mesto. Prenočil sem v kavarni gostoljubnega Grka — Giorgia Stefanita, ki mi je tudi obljubil, da mi preskrbi za

jutrnje potovanje v Skader celo karavano sopotnikov-jahačev. Nadejal sem se torej, da prekoračim v obilnem spremstvu mejo turškega sultana ter da bode prvi dan potovanja po Albaniji krasen.

Ko sem se drugi dan prebudil, je bila nedelja. Giorgio mi naznani kislega obraza, da so potniki v Skader že davno odšli — ne da bi jih bil videl.

»Gospod, potovanje do Skadra vam bo težavno; počakajte do četrtega, da dobite spremstvo!« Tako je modroval, a jaz ga nisem poslušal. Nabasal sem si potno torbo s sirom in kruhom in hajd naprej!

Nekaj časa sem hodil vedno ob brzojavnih drogih preko travnikov in grmičevja, videl sem le tupa-tam sled konjskih kopit in to mi je bila cesta. Slednjič sem vendar došel na nekako iz kamena sestavljeno pot, ki pa se je nenadoma zopet nehala in ozreti sem se moral zopet po brzojavnih drogih, katere sem zagledal sedaj v daljavi — sredi močvirja. Kaj sedaj storiti?

Sedel sem kraj ceste, si prižgal cigareto in zrl naokolo. Vse je bilo mirno, mrtvo. Moral sem naprej, po sledu kopit. Tako sem potoval vse dopoldne: sedaj po kameniti cesti, sedaj po travi, potem sem zopet bredel do kolen po mlakah, da sam nisem vedel, kdaj sem prekoračil mejo. Končno sem došel na mal holm in pred menoj se je zrcalila reka Bojana, ki pa je preplavila bregove, da nisem videl pred seboj družega kot streljaj od sebe malo cigansko, razcapano vasico v podnožju nasprotnega hriba, sicer pa je bila vsepovsod le — voda. Kako sedaj dospeti do vasice? — Nekaj časa sem tipal s palico po kamenju in skalah, ki so bile skrite do pol metra pod vodo, ter sem stopal tako od kamena do kamena, čez kole v vodi; toda mahoma mi je zmanjkalo tudi tega — stal sem na kraju skale — kakih deset metrov pred menoj pa je bila suha zemlja.

Zadrl sem se na vso moč, češ, morda me vendar kdo zasliši. In glej, kmalu sem zagledal na hribu pastirja, ki mi je mahal, naj stopim na breg. Vedel nisem, kaka globočina je pred menoj, zato si skoraj nisem upal stopiti raz skalo, saj Bojana me je obdajala kot vodnega moža — kroginkrog. Toda pogum velja. Hitro zvežem plašč, fes in torbo skupaj in vržem vse na breg, sam pa se zakadim v vodo, v kateri sem stal takoj do grla. Ko sem tako došel ves premočen do vasice, sem stopil takoj v prvo kočjo, da se posušim. Sredi izbe je plapolal ogenj, v izbi pa ni bilo nikogar.

Ko še enkrat glasno pozdravim, odpro se v podstrešju vrata in po lestvici priskaklja mlado, krasno dekletce črnih dolgih las, kot oglje črnih oči, bledikastega obraza, lepo zavitega nosu in tako ljubeznivega nasmehljaja, da v prvem hipu skoraj nisem našel besed, kako bi ji naznanil, česa želim. A tudi pozneje, ko mi je, videč, da sem popotnik, pogrnila nekako preprogo k ognju, sva se razumela le slabo,

ker ona ni razumela mnogo srbščine, a jaz albanskega ničesar.

Legel sem tako na eno stran ognja, ona na drugo in gledala sva se skoraj molče. Težko mi je bilo ... sam ne vem, zakaj, a toliko vem, da tako lepega dekleta še nisem videl nikdar.

Ko se mi je slednjič vendar posrečilo, da sem ji povedal, na kak način sem prišel do nje, pogledala me je tako pomilovalno, da tega nisem pričakoval od tujke Albanke. Stekla je hitro v kot. Prinesla mi je bele, z rdečim trakom ozaljšane hlače, kakoršne nosijo Albanci le ob praznikih, širok, okovan pas in belo kamižolo, da se preoblečem.

Nadel sem si torej to obleko albanaškega kroja; deklica me je ogledovala, me potrepala smehljaje po prsih in mi prinesla na moje začudenje še samokres, ki mi ga je zataknila za pas. Pazno me je ogledovala na vse strani in mi zopet namignila, naj sedem k ognju. Povedala mi je, da se zove Aiša.

Lepa Aiša me je svarila, naj ne potujem dalje po Albaniji, ker me lahko usmrtijo, saj ne poznam njenih rojakov ter da je pot do Skadra peš skoraj nemogoča. — Bojana je preplavila vse bregove! Svelovala mi je, naj ostanem čez noč v tej vasi, ki se imenuje St. Giorgio in kjer so skoraj vsi seljaki — katoličani. Povedala mi je nadalje, da je v vasi menih — jako dober mož in da biva pri njem neki Pietro Dukadžini, ki se je šolal petnajst let v Skadru, a je sedaj kuhar pri menihu, ker se skriva zaradi krvne osvete.

Med takim pripovedovanjem je skrbno pogledovala skozi malo okno in ko sem jo prašal, ali pričakuje koga, mi je povedala, da so starši pri božji službi, ki pa mora miniti kmalu. In res ni trajalo dolgo, ko se pridrvi v izbo tolpa razcapanih otrok, a le en pogled Aiše je zadostoval, in hitro so spet izginili.

Prišli so tudi domači; Aiša je izpregovorila le nekaj besed in takoj je stopil k meni bradat mož, mi podal roko, me povabil k kosilu in mi obljubil na »beso« (častno besedo), da mi je prijatelj. Bil je gospodar, visok mož, ki je nosil za pasom dva svitla samokresa. Nato so posedli po tleh — v krogu. Aiša mi je namignila, naj sedem poleg nje in mati, resna žena, je prinesla dolg, bel prt, podala vsakemu vode, da si umije roke, odvzela zopet prt, in pričel se je obed. Jedli smo skupno iz velike lesene skleda. Drugi so zajemali hitro, le Aiša poredko in kmalu je zopet legla k ognju. Po obedu mi je Aiša namignila, naj grem ž njo. Peljala me je po vasi k nekoliko lepši hiši, kjer sva vstopila.

Sredi izbe je sedel na malem stolu častitljiv si-volas menih in pred njim je stala na tleh skleda — makaronov.

Hitro mi je ponudil stolček in sedel sam na tla. Dasi sem se branil, se vendar ni dal pregovoriti.

Mnogokaj lepega mi je povedal modri starec, marsikak nauk za življenje — bil je svoje čase misijonar in je prepotoval mnogo sveta. Pokazal je na Aišo, ki je slonela ob ognju, in mi rekel: »Tudi tej govorim mnogokrat, a noče me slušati — trmoglavica! — Pietro!« je zaklical s hripavim glasom. In takoj se je pojavila v izbi visoka močna postava mladeniča živih oči, moškega nastopa.

Tudi s tem sva si bila kmalu dobra znanca. Bil je inteligenčen dečko; absolviral je baje v Skadru gimnazijo, a kakor mi je pravil sam, se skriva pri menihu, ker so ga zalezovali osvetniki. V boju je ubil svojega sovražnika. Sedaj mu streže ves njen rod po življenju, ga zasleduje s krvno osveto in vsaki dan se boji, da mu krogla zamori življenje.

Napadli so že trikrat ponoči vas zaradi njega, a kmetje, ki so vsi njegovi prijatelji, so jih vedno premagali in odgnali.

Kmalu nato je si volasi menih odšel na izprehod in ostali smo sami.

Aiša se je vrgla Pietru okoli vratu, ga objemala in stiskala v strahu k sebi in klicala venomer: »Pietro, Pietro!«

Taki ljubezni še nisem bil priča nikdar.

Pozneje sta me odvedla zaljubljenca k sosedom, kjer sem ob žganju prebil vse popoldne. Zmračilo se je, treba je bilo oditi. Aiša naju je še pospremila do menihove koče, še enkrat objela in poljubila Pietra, meni je podala roko in odhitela.

»Jutri se vidimo!« je zaklicala že iz dalje, in za kočami je izginila njena vitka postava.

Midva s Pietrom pa sva stopila v menihovo koč, kajti starček mi je prigovarjal tako ljubeznivo, naj prenočim pri njem, da mu nisem mogel odreči.

Trudni smo bili, in kmalu je zavladal po hiši blažen mir. Toda nisem še dolgo spal, ko začujem nakrat po vasi divje vpitje in hrup.

Kaj naj pomeni to? Hitro sem vstal. Istočasno pa priteče k meni Pietro, bled kakor stena; pograbil je puško in stopil k oknu.

»Že zopet so tukaj! Umoriti me hočejo!« In sprožil je dva- trikrat.

Tedaj pa sva zaslišala pod oknom bolestno, srce pretresujoč vzklik »Pietro, Pietro!«

Kakor ranjen lev je planil Pietro iz koče ter se je zakadil med podivjano tolpo. Toda sedaj je bilo že vse mirno, preplašeno, kajti na tleh v krvi je ležala — Aiša. Še parkrat so jej vztrepetale mladostne grudi sunkoma, potem so se umirile za večno.

Iz ženskega sveta.

Shod slovanskega ženstva. V Pragi so se sešle na inicijativo »Splošnega slovanskega ženskega društva« za časa vsesokolskega zleta žene vseh slovanskih plemen. Med njimi je bilo tudi 54 Slovenk. Bil je to prvi shod vseslovanskega ženstva, in zgodilo se je prvič, da je stopila tudi skromna Slovenka iz ozkega okvirja domačnosti, ker si je zaželela lepih vzorov in vzorcev, po katerih hoče delovati v prosep slovanskega naroda, v lastno korist ter za večje svoje socialne in kulturne pravice svojega spola. — Na praškem kolodvoru so pozdravile Slovenke mnogoštevilne Čehinje, na čelu jim znamenita pisateljica, ga. G. Preissova, predsednica »Ustrednega spolka českých žen« ga. B. Slavikova in predsednica »Ženskega kluba českého« ga. A. Kuklova-Bezdečková ter zastopnik mesta Prage. Zahvalila se je Čehinjam in Čehom za njih pozornost tajnica »Splošnega slovanskega ženskega društva« M. Govékarjeva. Slovensko ženstvo si je ogledalo vse znamenite ženske zavode: »Domačnost«, t. j. gospodinjstvo šolo v največjem slogu, nadalje »Ženský výrobný spolek«, ki je do danes vzgojil že nad 20.000 deklic v trgovskem in obrtnem smislu, ženski gimnazij »Minerva«, narodopisni muzej, Rudolfinum i. dr. 30. junija zvečer je priredil »Ženský klub český« svojim gostom »Večer slovanskih žen« z jako izbranim vzporedom, katerega najzanimivejša točka je bilo predavanje energične in velesimpatične gđč. F. Plaminkove, Nekaj misli k organizacijskemu gibanju slovanskih žen. Predavanje prinaša današnja »Sloven. Gospodinja« v polnem obsegu. Na tem večeru je govorila v imenu Slovenk M. Govékarjeva, naglašujoča, da se mora slovansko ženstvo organizirati, zato je topla želja slovanskega ženstva, da se združijo jugoslovanska ženska društva s češkimi ženskimi društvi, da se dožene čim najožji stik med slovanskimi ženskimi listi. — 1. julija zjutraj so položile Slovenke na grob Božene Nemcove, — te velike, svetovnoslavne češke pisateljice — venec s trobojnico in z napisom: »Prezaslužni češki ženi — Splošno sloven. žen. društvo«. — Ob 10. dop. istega dne pa je imelo slovansko ženstvo svoje zborovanje v posvetovalnici občinskega sveta. Navzočih je bilo okoli 500 žensk, Čehinj, Rusinj, Poljakinj, Hrvat, Srbkinj in Slovenk. Gostinje je pozdravila predsednica »Ustřednega spolka českých žen«, ga. Slavikova, izražajoča svoje veselje, da so se zbrale v slovanski zlati Pragi žene vseh slovanskih vej. »Dolej nepoznane, združile smo se tu hčere ene matere z resno voljo delati in žrtvovati se v prosep slovanskega ženstva in skupne slovanske domovine. Vse stremimo za istim ciljem: dvigniti slovansko ženstvo do najvišjih stopenj kulture ter mu

priporiti s časom socialno in politično enakopravnost. Da dosežemo to, je treba močne organizacije in neporušne discipline v boju proti raznoterim reakcionarnim nasprotnikom. Širjenje kulture je naš program in kultura naše orožje, katerega moramo vihteti ena za vse, vse za eno«. — Potem je izpregovorila navdušena češka prvoboriteljica Eliška pl. Purkynova. Enakopravnost, delo, svoboda, to so trije momenti, ki jih je govornica z živim temperamentom ter s prepričevalnimi besedami osvetljevala od vseh strani. »Še do nedavna so se stavile omoženi ženi ozke meje. Odkazano jej je bilo le eno polje dela: družina. Danes je je to drugače. Socialne razmere so pognale ženo na cesto za zaslužkom, in tukaj šele je žena mogla prepričati sebe in druge o svojih zmožnostih ter je spoznala, da je bila po krivici tlačena in zatirana... In sedaj, ko je spoznala to, zahteva enako pravico do šole, zahteva odstranitev za ženske tako sramotnega paragrafa 30 društ. zak., — po katerem ženske ne smejo pripadati političnim društvom — zahteva zase volilno pravico. Vse to pa je možno doseči le z združenimi močmi. Dokazati moramo, da Slovenke ne zaostajamo za ženskami drugih naprednih narodov. Da pa dosežemo to, se moramo združiti; ostati moramo v zvezi potom korespondence, potom listov. V vprašanjih šolstva, politike, narodnega gospodarstva delajmo skupno. Skupno se borimo proti alkoholizmu, prostituciji i. t. d. Skratka: delajmo! Učimo se sorodnih nam jezikov, da bomo popolnoma razumele druga drugo, spoznavajmo in ljubimo se!... Imate silne roke in silne duše; mnogo, mnogo morete doseči, zato dobrodošle nam, pozdravljene ve, ki hočete delati!«

Govorile so še druge Čehinje ter pozdravljale Rusinje v ruskem, Poljakinje v poljskem, Srbkinje, Hrvatice in Bolgarke v srbskem jeziku. Slovenke je pozdravila slovanski ljuba naša znanka ga. Gabrijele Preissova. Imenom Slovenk sta govorili na zborovanju ga. Karla Ponikvarjeva iz Trsta ter gđč. Ant. Kadivčeva iz Ljubljane. Ga. Ponikvarjeva je izrekla svoje občudovanje nad tako razširjenim delokrogom českých žen, katerih zares veliki uspehi bodo tudi nam prijazen kažipot ter vzpodbuda za vztrajno delovanje. Izrekla je nado, naj bi se sešle še kdaj, da se spoznamo še bolj ter se tako lažje združimo v skupnem, nesebičnem delu za Slovanstvo. Mnogo nas je slovanskih žen in mnogo lahko storimo, če bomo imele pridne roke, železno voljo in toplo srce. — Gđč. Kadivčeva pa je izrekla vrlim Čehinjam še enkrat zahvalo za njih požrtvovalno ljubeznivost ter zagotavljala, da bomo tudi doma svoje rojakinje z navdušenjem seznanjale z deli severnih svojih sester. Predvsem pa da želimo, naj bi se to, kar se je te dni med nami govorilo in sklepalo, čimprej izpremenilo v dejstvo.

Govorile so še Rusinje, Poljakinje, Hrvatice, Srbkinje, ameriške in moravske Čehinje, vse enako

navdušene in z gorko ljubeznijo do svojega naroda in do skupne matere Slave. Zborovanje se je končalo parlamentarno in v redu, kakor se je bilo začelo... Na galeriji je češko žensko društvo intoniralo prelepo vseslovansko »Kje dom je moj?« in 500 Slovank je s solzami ginjenja v očeh in z vročo ljubeznijo v srcih v sesterski slogi zapelo v vseh slovanskih narečjih: »Kje dom je moj?«

Dnevi našega bivanja v zlati Pragi so bili posvečeni pouku, razširjanju našega duševnega obzorja. Da se naučimo, kako deluje češka žena za svoj narod in za svoje interese, zato smo šle v Prago. Nismo se šle zabavat, nego smo šle v — šolo. Naš izlet se je obnesel v vsakem oziru izborni, in zato je prav toplo želeli in priporočati, da bi priredilo »Splošno sloven. žen. društvo« vsako leto kako večje poučno potovanje. M. G.

Prvi slovenski penzijonat ženskega vzgojevalnega in naobraževalnega društva »Mladika« v Ljubljani, Gosposke ulice 8. Ta prepotrebni zavod je ustanovilo slovensko ženstvo za slovenske deklice in sploh za žensko mladino slovanske narodnosti, ki obiskujejo Cesarja Franca Jožefa I. mestno višjo dekliško šolo, oziroma licej ali kako drugo slovensko šolo v Ljubljani. S to ustanovitvijo se omogoči staršem, da lahko pošiljajo svoje hčerke v narodna učiteljska. Doslej so Slovenke polnile nemške šole! V sloven. zavodu dobé deklice temeljito teoretično in praktično izobrazbo ter skrbno meščansko vzgojo, ki jih vspodbuja, da postanejo kdaj dobre in skrbne gospodinje. Skrbelo se bo tudi za to, da se priučé deklice lepim vnanjim občevalnim oblikam in da se sploh vzgoje za praktično življenje. Čuvstvovanje se jim bo blažilo z gojitvijo glasbe in petja, z deklamacijami in s primernim čitvom ter z udeleževanjem primernih umetniških prireditev. V higijenskem oziru se jim bo krepilo telo z zdravo in zadostno hrano, s previdnim, pametnim utrjevanjem, z igrami in s telovadbo, z izprehodi, s kopeljami i. t. d. Zavod bo imel hišnega zdravnika, ki bo za slučaj potrebe vsak čas na razpolago; za obolelo gojenko se bo pa vestno skrbelo v posebni izolirani sobi. Nadejati se je, da bodo poslej vsi zavedni Slovenci oddajali svoje hčerke v ta narodni zavod in ne več v nemške inštitute, kjer se navzamejo nemškega duha, da delajo poslej nečast lastnim starišem in rodu!

Slovenskim gospodinjam! Dandanes ima vsak človek, ki zna čitati in pisati, rad svoj časopis. Mnogim pa ne pripuščajo gmotne razmere, da bi poleg drugih potrebnih izdatkov žrtvovali kako večjo ali manjšo svoto za list, ki naj mu daje včasih malo berila in razvedrila. Kdor pa naroči pri svojem trgovcu v kateremkoli kraju »Zvezdno cikorijo« Prve jugoslovanske tovarne kavinih surogatov ter vpošlje listke, ki so pod pokrovom vsake škatle »Zvezdne cikorije« na naslov: »Prva jugoslovanska tovarna kavinih surogatov v Ljubljani«, ne dobi le poštene robe,

ki je cenejša in boljša kakor drugi podobni izdelki, ampak se mu tudi pošilja vsak mesec po pošti in popolnoma zastoj naš časopis. Podjetje je osnovano na stališču: Solidnost, vestnost, skromen dobiček. Zato pa pričakujemo tudi od vseh naših cenjenih naročnikov, ki so zadovoljni z nami, da nas bodo radi podpirali s svojim priporočilom.

jeva

Maggi zabela

izboljša
okus raznih juh,
omak itd.

Dobiti je v vseh trgovinah z delikatesami in kolonijalnim blagom kakor tudi v drogerijah

Novo rastlinsko mazilo za prsi

Najnovejša iznajdba iz prirodnih. Trdnota, razvitek in obnovev nedrij. Bujnost prsij. Rabi se samo **zunajno**. Zdravniško preizkušeno. Cena lončku z navodilom 3 K in 5 K, poština 70 v. Moje lepoto mazilo lilija da koži mladostno svežost, pomaga gotovo proti pegam in nečisti koži. Cena lončku K 1, milo 70 vin., puder K 1. Prodaja in razposilja gospa Katarina Menzel, Dunaj, XVIII., Schulgasse 3. I nadstr. 22.

Zakonito zavarovano.

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apothek
des
A. Thierry in Pregrada
bei Wollsch-Sauerbrunn.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno.

12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.—

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.

Razposilja le proti predplači ali po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogasški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franke.

Ustanovljeno 1804.

IGNAC FOCK

tovarna mila
in maščobnih izdelkov v Kranju

priporoča kemično čista mila vseh vrst.

Štedilno „Orlovo“ milo tekmuje prav uspešno z vsakim tujim proizvodom.

Znamka enoglavi orel in ime Fock.